

भूमे गाउँपालिका

सार्वजनिक परीक्षण कार्यविधि, २०७६

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०७६।११।२६

भूमे गाउँपालिका

रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्ला

प्रदेश नं. ५, नेपाल

गाउँपालिका सार्वजनिक परीक्षण कार्यविधि, २०६७

स्वीकृत मिति: २०७५।११।२६

प्रमाणिकरण मिति: २०७५।११।२६

परिचय

गाउँपालिकाबाट सञ्चालित सम्पूर्ण कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा पारदर्शिता र गुणस्तरीयता लेखाजोखा गर्न भूमे गाउँ कार्यपालिकालको मिति २०७५।११।२६ को बैठकबाट यो कार्यविधि तर्जुमा गरिएको छ ।

परिच्छेद १

कार्यविधिको उद्देश्य, संक्षिप्त नाम र परिभाषा

१ **कार्यविधिको उद्देश्य:** (१) गाउँपालिकाले सञ्चालन गर्ने आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको सन्दर्भमा सञ्चालन पूर्व, सञ्चालन अवधिमा र सम्पन्न भैसकेपछि सरोकारवालाहरूबाट सहभागितामूलक किसिमले लेखाजोखा गर्ने कामलाई व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यले "भूमे गाउँपालिकाको सार्वजनिक परीक्षण कार्यविधि, २०७५" तयार गरिएको छ । यस सार्वजनिक परीक्षण कार्यविधिका विस्तृत उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

- क. गाउँपालिकाले सञ्चालन गर्ने कार्यान्वयन गर्ने योजनाहरूबाट समाजले लिन सक्ने अधिकाधिक लाभको सुनिश्चितताको लागि सम्पादित कार्यहरू सरोकारवालाबाट लेखाजोखा हुने पद्धतिको स्थापना गर्ने,
- ख. सार्वजनिक परीक्षण प्रणाली अवलम्बन गर्न गाउँपालिकालाई मार्गदर्शन गर्ने,
- ग. सार्वजनिक परीक्षण प्रक्रियालाई स्पष्ट, पारदर्शी तथा व्यवस्थित गर्ने,
- घ. गाउँपालिकाहरूबाट सम्पादन हुने सार्वजनिक परीक्षण प्रक्रियामा एकरूपता ल्याउने ।

(२) गैसस तथा अन्य सार्वजनिक संस्थाहरूले पनि यस कार्यविधिलाई प्रयोग गर्न सक्नेछन् । सो गर्न गराउन गाउँपालिकाहरूले समन्वय र सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

२. **संक्षिप्त नाम:** यस कार्यविधिको नाम "स्थानीय निकाय सार्वजनिक परीक्षण कार्यविधि २०६७" रहेकोछ । यो कार्यविधि स्थानीय आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्नुपर्ने देखिएमा सो समेत गरी सम्बन्धित गाउँपालिकाको परिषद्ले निर्णय गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

३. परिभाषा:

- क. "ऐन" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लाई सम्झनु पर्नेछ ।
- ख. "गाउँपालिका" भन्नाले भूमे गाउँपालिका र अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरूलाई समेत सम्झनु पर्नेछ ।
- ग. "गाउँपालिकाको प्रमुख" भन्नाले गाउँपालिका अध्यक्षलाई सम्झनुपर्नेछ ।
- घ. "सार्वजनिक परिक्षण (Public Audit)" भन्नाले विकास कार्यक्रममा भएको लगानीको (सरोकारवालाले गर्ने) लेखाजोखालाई सम्झनु पर्नेछ । स्थानीय तहमा सम्पादन हुने र भएका विकासका क्रियाकलापहरूको सञ्चालन पद्धति, सञ्चालनको अवस्था, लगानी गर्ने संस्था, लगानी रकम, आयोजना व्यवस्थापनमा रहेको सबल तथा दूर्बल पक्षहरू, निर्णय प्रक्रिया, खरिद प्रक्रिया आदिमा अपनाइएको तरिका, उपभोक्ता तथा सरोकारवालाहरूको सहभागिता, योजनाको तात्कालीक प्रभाव आदि विषयमा सरोकारवाला तथा लाभान्वित समूहबीचको छलफल तथा लेखाजोखा सार्वजनिक परिक्षणभित्र पर्नेछन् ।
- ङ. "समुदायबाट सञ्चालन हुने योजना" भन्नाले सार्वजनिक निकायको सहयोगमा उपभोक्ता समिति, गैर सरकारी संस्था, टोल विकास संस्था र सामुदायिक संस्थाबाट सञ्चालन हुने निर्माण तथा सामाजिक विकास सम्बन्धी योजनालाई सम्झनु पर्नेछ ।
- च. "सामुदायिक परीक्षण (Community Audit)" भन्नाले सार्वजनिक परीक्षणको लघु/ सरल रूप भन्ने सम्झनु पर्नेछ । दश लाख भन्दा कम रकम लगानी भएका आयोजनाको सन्दर्भमा परिच्छेद - ३ बमोजिमको परीक्षणलाई सामुदायिक परीक्षण मानिनेछ ।
- छ. "गैसस" भन्नाले गैर सरकारी संस्थालाई सम्झनु पर्नेछ ।

परिच्छेद २

सार्वजनिक परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

४. सार्वजनिक परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था: सार्वजनिक परीक्षण गर्नुपर्ने आयोजना, पटक तथा किसिमहरूको व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ:

क) विकास योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण गर्नुपर्ने: गाउँपालिका मार्फत सञ्चालन हुने सबै किसिमका योजना तथा कार्यक्रमहरू (आफ्नै स्रोत, केन्द्र स्तरीय योजना, आयोजना परियोजनाहरू) सम्पन्न भएपछि फरफारक गर्नु पूर्व अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक परीक्षण गराउनु पर्नेछ । यस्तो व्यवस्था ठेकेदार, उपभोक्ता समिति, गैसस, टोल विकास संस्था, सामुदायिक संस्थासँग गरिने सम्झौतामा अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्नुपर्दछ । तर आयोजनाको प्रारम्भमा र किस्ता निकास पूर्व सार्वजनिक परीक्षण गराउन यो व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

ख) सार्वजनिक परीक्षणको वर्गीकरण: योजना तथा कार्यक्रममा भएको लगानी तथा योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया र लगानीको आधारमा सार्वजनिक परीक्षणलाई दुई वर्गमा विभाजन गरिएको छ । दश लाख रुपैयाँ भन्दा कम रकम लगानी हुने योजनाहरूको हकमा सामुदायिक (समुदाय स्तरमा) परीक्षण र दश लाख रुपैयाँभन्दा बढी रकम लगानी हुने योजनाहरूको हकमा सार्वजनिक परीक्षण गर्नुपर्नेछ ।

ग) आयोजना, कार्यक्रम तथा दातृ निकायहरूबाट सञ्चालन हुने योजनाको सार्वजनिक परीक्षण: यस कार्यविधिमा अन्यत्र जे सुकै उल्लेख भएमा पनि दातृ निकायको सहयोगमा सञ्चालित आयोजना वा कार्यक्रम वा योजनाको सार्वजनिक परीक्षण वा सामुदायिक परीक्षण उक्त आयोजना वा कार्यक्रमले गरेको व्यवस्था अनुसार हुनेछ ।

परिच्छेद - ३

सामुदायिक परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

५. सामुदायिक परीक्षण गर्नुपर्ने: सामुदाय (उपभोक्ता समिति, गैर सरकारी संस्था, टोल विकास संस्था र सामुदायिक संस्था) मार्फत सञ्चालन वा निर्माण भएका दश लाख भन्दा कम रकम लगानी भएका योजनाहरूको सामुदायिक परीक्षण बुँदा नं. ६ देखि ८ मा भएको व्यवस्था अनुसार गर्नु पर्नेछ । दश लाख भन्दा कम रकमको लगानी हुने योजनाको सामुदायिक परीक्षणको लागि सहजकर्ताले अनुसूची २ मा दिइएको ढाँचा प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

६. सामुदायिक परीक्षणको सूचना: योजना कार्यान्वयन गर्ने निकाय (उपभोक्ता समिति, गैसस, टोल विकास समिति, नागरिक समाजका संस्था, स्थानीय सेवा प्रदायक सामुदायिक संस्था) ले कम्तीमा सात दिन अगावै सामुदायिक परीक्षण हुने मिति, समय र स्थान खोली समुदायमा बुझाउनु पर्नेछ ।

७. योजना सम्बन्धी विवरण तयारी: सामुदायिक परीक्षण कार्यक्रममा योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकायले सम्पन्न योजना सम्बन्धी विवरण अनुसूची - १ को ढाँचामा तयार गर्नुपर्नेछ। यसरी तयार गरेको विवरण समुदाय भेलामा प्रस्तुत गरी सोको एक प्रति सम्बन्धित गाउँपालिकामा बुझाउनु पर्नेछ ।

द. सामुदायिक परीक्षण भेला सञ्चालन विधि

- क) सामुदायिक परीक्षण कार्यक्रम शुरु गर्नुभन्दा पहिले उपस्थिति पुस्तिका खडा गरी कार्यक्रममा उपस्थित भएका समुदायका सदस्यहरूको उपस्थिति गराउनु पर्नेछ । कार्यक्रमलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न कार्यक्रम तालिका अग्रिम रूपमा तयार गर्नु पर्नेछ । सहजताको लागि नमूना कार्यतालिका अनुसूची ७ मा दिइएको छ ।
- ख) सामुदायिक परीक्षण कार्यक्रममा योजना कार्यान्वयन गर्ने निकायको पदाधिकारी बाहेक कम्तीमा ५१ प्रतिशत प्रत्यक्ष लाभन्वित उपभोक्ता र आयोजना क्षेत्रको कुनै निर्वाचित पदाधिकारी समेत उपस्थित हुनुपर्नेछ ।
- ग) योजना सञ्चालन गर्ने निकायले अनुसूची - १ बमोजिमको सम्पन्न योजनाको पूर्ण विवरण भेलामा प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
- घ) योजना सञ्चालन गर्ने निकायबाट विवरण प्रस्तुत भैसकेपछि सहभागीले समुदायका सदस्यहरूलाई आफ्नो विचार राख्ने अवसर दिनु पर्नेछ । सहभागीले प्रस्तुत गरेका प्रतिक्रिया तथा सुझाव माथि योजना सञ्चालन गर्ने निकायले थप स्पष्ट पार्न वा जवाफ दिनु पर्नेछ ।
- ङ) योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकायबाट कुनै सदस्य वा भेलाले छानेको सहजकर्ताले सहभागीहरूबाट आएका प्रतिक्रिया तथा सुझावहरू उपस्थिति पुस्तिकामा लिपिबद्ध गर्नु पर्नेछ । भेलामा कुनै निर्णय भएमा सोको निर्णय समेत सोही पुस्तिकामा लिपिबद्ध गरिनेछ । सहजकर्ताले सहजीकरण गर्न आफ्नो प्रयोजनको लागि अनुसूची ८ मा दिइएको चेकलिष्ट प्रयोग गर्न सक्नेछ ।
- च) कार्यक्रमको अन्त्यमा सामुदायिक परीक्षणको क्रममा उपस्थित पुस्तिकामा लिपिबद्ध गरिएका प्रतिक्रिया, सुझाव तथा निर्णयहरू सहभागीहरूलाई सुनाई उपस्थित गाउँपालिकाका प्रतिनिधिहरू र जनसमुदायले तोकेको एक जना प्रतिनिधिबाट प्रमाणित गराउनु पर्नेछ। यसरी प्रमाणित गरिएको टिपोटको प्रतिलिपि योजना कार्यान्वयन गर्ने निकायले योजना फरफारकको लागि गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

सार्वजनिक परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

९. सार्वजनिक परीक्षण गर्नुपर्ने: समुदाय (उपभोक्ता समिति, गैर सरकारी संस्था, टोल विकास संस्था र सामुदायिक संस्था) मार्फत सञ्चालन भएका दश लाखभन्दा बढी रकम लगानी भएका योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण बुँदा नं. १० देखि १३ सम्म र ठेकेदार मार्फत सञ्चालन भएका योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण बुँदा नं. १४ र १५ मा भएको व्यवस्था अनुसार गर्नुपर्नेछ ।
१०. दश लाख भन्दा बढी रकम लगानी भएका समुदाय मार्फत सञ्चालित योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण: समुदाय (उपभोक्ता समिति, गैर सरकारी संस्था, टोल विकास संस्था र सामुदायिक संस्था) मार्फत सञ्चालन भएका दश लाख रुपैया भन्दा बढी रकम लगानी भएका योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षणको कार्यसम्पादन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न सम्बन्धित योजनामा प्रत्यक्ष संलग्न नभएको प्राविधिक वा दक्ष कर्मचारीलाई सहजकर्ताको रूपमा गाउँपालिकाले खटाउनु पर्नेछ ।
११. सार्वजनिक परीक्षणको सूचना: सार्वजनिक परीक्षणको लागि योजना कार्यान्वयन गर्ने निकाय (उपभोक्ता समिति, गैर सरकारी संस्था, टोल विकास समिति, सामुदायिक संस्था) ले कम्तीमा सात दिन अगावै छलफल हुने मिति, समय र स्थान खोली गाउँपालिकाले तोकिएको सहजकर्ता र सम्बन्धित उपभोक्ताहरूलाई सूचना दिनु पर्नेछ ।
१२. विषयवस्तु तयारी: सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रममा एकरूपता ल्याउन योजना कार्यान्वयन गर्ने उपभोक्ता समिति/गैसस/सामुदायिक संस्था/टोल विकास संस्थाले सम्बन्धित उपभोक्ताहरूलाई जानकारी गराउन अनुसूची -१ बमोजिम योजनाको पूर्ण विवरण तयार गर्नुपर्नेछ ।
१३. सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन विधि:
- क) सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रममा उपस्थित उपभोक्ता समिति/गैसस/सामुदायिक संस्था/टोल विकास संस्थाका पदाधिकारी, गाउँपालिकाबाट खटाइएका कर्मचारी, सहजकर्ता तथा उपभोक्ताहरूको उपस्थित पुस्तिका खडा गरी नाम, थर ठेगाना तथा संस्थाको प्रतिनिधि भए नाम र पद समेत उपस्थित जनाउनु पर्नेछ ।
- ख) सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रममा उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी, प्रत्यक्ष लाभान्वित उपभोक्ता र योजना क्षेत्रका कुनै निर्वाचित पदाधिकारी समेत उपस्थित हुनु पर्नेछ । उपस्थितिको लागि सार्वजनिक परीक्षण हुने मिति, समय, स्थानबारे सूचना दिनुपर्नेछ ।
- ग) सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रमको उद्देश्य, कार्यक्रम सञ्चालन विधि, समय र आचार संहिताबारे गाउँपालिकाबाट खटाइएको सहजकर्ताले कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

- घ) योजना सञ्चालन गर्ने निकायले अनुसूची-१ बमोजिमको योजनाको पूर्व विवरण कार्यक्रममा प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ । सोको लागि योजना खातालाई समेत प्रयोगमा ल्याउन सकिनेछ ।
- ङ) योजना सञ्चालन गर्ने निकायकोतर्फबाट विवरण प्रस्तुत भएपछि गाउँपालिकाबाट खटाइएको सहजकर्ताले पूर्व तयार गरिएका प्रश्नहरू राखी खुला छलफलको माध्यमबाट सहभागीहरूको प्रतिक्रिया तथा सुझाव आह्वान गर्नु पर्नेछ । सहजकर्ताले अनुसूची ८ मा दिएको चेकलिष्टको आधारमा छलफलको सहजीकरण गर्नुपर्नेछ ।
- च) सहभागीहरूले कार्यक्रममा प्रस्तुत गरेका विचारहरूलाई सहजकर्ताले टिपोट गरी राख्नु पर्नेछ । सहभागीले प्रस्तुत गरेका प्रतिक्रिया तथा सुझावमा योजना सञ्चालन गर्ने निकायले थप स्पष्ट पार्नु पर्नेछ ।
- छ) गाउँपालिकाले खटाएको सहजकर्ताले सार्वजनिक परीक्षणको क्रममा प्राप्त गुनासो, प्रतिक्रिया तथा सुझावहरूको आधारमा स्थलगत अध्ययन समेत गरी वस्तुस्थिति सहित अनुसूची २ बमोजिमको ढाँचामा प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्नेछ । त्यस्तो प्रतिवेदन सहजकर्ताले सम्बन्धित गाउँपालिका कार्यालय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

१४. ठेक्का मार्फत सञ्चालन भएका योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण: ठेक्का मार्फत सञ्चालित योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण गर्ने जिम्मेवारी तोकिएको प्राविधिक कर्मचारीको हुनेछ ।

१५. ठेक्का मार्फत सञ्चालन भएका योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण विधि: ठेक्का मार्फत सञ्चालन भएका योजनाहरूको हकमा सार्वजनिक परीक्षण देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ :

- क) ठेक्काबाट सञ्चालित योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण हुने मिति, स्थान र समय तोकने कार्यमा तोकिएको प्राविधिक र ठेकेदारले समन्वय गरी सार्वजनिक परीक्षण हुनुभन्दा कम्तीमा सात दिन अगावै योजनाबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने उपभोक्ताहरूलाई सूचना दिनु पर्नेछ ।
- ख) सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रममा उपस्थित उपभोक्ताहरूको उपस्थिति पुस्तिका खडा गरी नाम, थर, ठेगाना र संस्था भएमा नाम, पद सहित उपस्थिति जनाउनु पर्नेछ ।
- ग) सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रमको उद्देश्य, कार्यक्रम सञ्चालन विधि, समय र आचार संहिता बारे गाउँपालिकाबाट खटाएको प्राविधिक कर्मचारीले कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
- घ) योजना सञ्चालन गर्ने ठेकेदारले अनुसूची - ३ बमोजिमको योजनाको विवरण कार्यक्रममा प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।
- ङ) ठेकेदारकोतर्फबाट विवरण प्रस्तुत भएपछि खटिएको प्राविधिक कर्मचारीले निम्न प्रश्नहरू राखी खुला छलफलको माध्यमबाट सहभागीहरूको प्रतिक्रिया तथा सुझाव आह्वान गर्नु पर्नेछ ।

- ❖ योजना सञ्चालन गर्ने निकायले प्रस्तुत गरे अनुसारको योजना सम्पन्नको स्थिति
- ❖ योजना उल्लेख गरेको समयमा शुरु तथा सम्पन्न भए नभएको
- ❖ योजना कार्यान्वयन प्रारम्भ अघि पर्याप्त जानकारी भए नभएको

- ❖ काम गर्ने मानिसहरूले ज्याला पाएका नपाएका
- ❖ योजनामा प्रयोग भएका सामग्रीहरूको गुणस्तर भए नभएको
- ❖ गाउँपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय तथा अनुगमनकर्ता निकायबाट समय समयमा निरीक्षण भए नभएको
- ❖ निरीक्षण पश्चात् प्राप्त सुझावहरू कार्यन्वयन भए नभएको
- ❖ प्राविधिकहरूबाट समयमै सुझाव र सल्लाह प्राप्त भए नभएको
- ❖ दिइएका सल्लाह र सुझावहरू उपयुक्त भए नभएको

यी मुख्य प्रश्नहरू बाहेक प्राविधिक सहजकर्ताले अनुसूची ८ मा दिइएको चेकलिष्टको आधारमा छलफलको सहजीकरण गर्नुपर्नेछ ।

च) सहभागीहरूले कार्यक्रममा प्रस्तुत गरेका विचारहरूलाई जाँचबुझ गर्न तोकेको प्राविधिक र ठेकेदारले नाम सहित टिपोट गर्नु पर्नेछ । सहभागीले प्रस्तुत गरेका प्रतिक्रिया तथा सुझावमाथि थप स्पष्ट पार्नु पर्नेछ ।

छ) गाउँपालिकाले खटाएको प्राविधिकले सार्वजनिक परीक्षणको क्रममा प्राप्त गुनासो, प्रतिक्रिया तथा सुझावहरूको आधारमा स्थलगत अध्ययन समेत गरी वस्तुस्थिति सहितको प्रतिवेदन अनुसूची - ४ बमोजिमको ढाँचामा तयार गर्नुपर्नेछ । त्यस्तो प्रतिवेदन गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

१६. **सहयोग लिन सक्ने:** गाउँपालिकाले सार्वजनिक परीक्षणको लागि स्थानीय तहमा कार्यरत सामुदायिक संस्था वा गैर सरकारी संस्था वा अन्य सघं संस्थाको सहयोग लिन सक्नेछ । वडा कार्यालय तथा अन्य समूह संयन्त्रहरूले आफ्नो वडाभित्र कार्यन्वयन हुने योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षणको सहजीकरण गर्नुपर्नेछ ।

१७. **सूचना पाटी राख्ने:** सार्वजनिक निकायको सहयोगमा उपभोक्ता समिति/ गसैस/ सामुदायिक संस्था / टोल विकास संस्था/ वडा नागरिक मञ्चले दुई लाख रुपैयाँभन्दा बढी लागतको योजना सञ्चालन गर्दा अनिवार्य रूपमा योजनाको विवरण सहितको सूचना पाटी तयार गरी योजना स्थलमा राख्नु पर्नेछ । सूचना पनटीको ढाँचा अनुसूची - ५ मा दिइएको छ ।

१८. **आचार संहिता:** सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रममा उपस्थित आयोजक, सहजकर्ता तथा सहभागीहरूले निम्न बमोजिमको आचार संहिता पालना गर्नुपर्नेछ:

क) विषयवस्तुमा मात्र केन्द्रित रही छलफल गर्ने ।

ख) निजी वा व्यक्तिगत कुरामा टिप्पणी नगर्ने तथा व्यक्तिगत आक्षेप नलगाउने ।

ग) सहभागीहरूले व्यक्त गरेको विचारमा प्रतिवाद नगर्ने, प्रतिक्रिया, सुझाव तथा टिप्पणीलाई सकारात्मक रूपमा लिने ।

घ) व्यक्ति वा संस्थाको सार्वजनिक मर्यादा र शिष्टाचारलाई कायम राख्ने ।

ङ) सहभागीहरूलाई विचार राख्न प्रोत्साहन गर्ने र विचार राखे वापत धन्यवाद दिने ।

- च) सहजकर्ताले बोल्ने समय दिएपछि मात्र सहभागीहरूले आफ्ना कुराहरू राख्ने ।
 छ) बोल्दा पालैपालो बोल्ने समय र एउटा व्यक्तिले एक पटक मात्र बोल्ने । सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन व्यवस्थित कार्यतालिका तयार गरी छलफल सञ्चालन गर्नु पर्नेछ । सहजकर्ताले छलफललाई विषयमा केन्द्रित गरी व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न अनुसूची ७ मा दिइएको नमूना कार्यक्रम तालिका प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

१९. सार्वजनिक परीक्षणको आधारमा प्राप्त विचारलाई सूचनाको रूपमा लिने: सार्वजनिक परीक्षण योजना सञ्चालनमा जनसहभागिता वृद्धि गर्न तथा जनताहरूबाट सुझाव तथा प्रतिक्रिया लिने उद्देश्यले सञ्चालन हुने हुनाले सार्वजनिक परीक्षणको क्रममा सहभागीहरूको व्यक्त गरेका विचारलाई सूचनाको रूपमा ग्रहण गरिनेछ ।
२०. सार्वजनिक परीक्षणमा प्रस्तुत गर्नुपर्ने कागजातहरू: सार्वजनिक परीक्षणमा खटिएका सहजकर्ताले योजना सञ्चालन गर्ने निकायका निम्न कागजातहरू प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
- क) योजना सञ्चालन सम्झौता र लागत अनुमान, ड्रइङ, डिजाइन, योजनाको प्रारूप इत्यादी
 ख) उपभोक्ता समिति/ गैसस/सामुदायिक संस्था/ समूहको निर्णय पुस्तिका
 ग) नापी किताब
 घ) बिल भरपाई
 ङ) पत्राचार सम्बन्धी कागजात
 च) बैंक विवरण
 छ) योजना खाता

परिच्छेद - ५ प्रतिवेदन कार्यान्वयन

२१. गाउँपालिकाको सहयोगमा सञ्चालित योजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षणको प्रतिवेदन गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत समक्ष पेश हुनेछ ।
२२. गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सार्वजनिक परीक्षण प्रतिवेदनहरू सङ्कलन गरी मासिक रूपमा गाउँपालिकाको कार्यपालिका बैठकमा प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
२३. सार्वजनिक परीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएका कमी कमजोरीहरू भविष्यमा नदोहोरिने गरी सुधार गर्न गाउँपालिकाले नीतिगत निर्णय गर्न सक्नेछ । यसका लागि सार्वजनिक परीक्षण प्रतिवेदन, परिषद बैठकमा पेश गर्न अनिवार्य हुनेछ ।

परिच्छेद- ६

विविध

२४. अभिमुखिकरण सम्बन्धी व्यवस्था: गाउँपालिकाले यो कार्यविधि लागू गरेपछि पदाधिकारी, कर्मचारी तथा मुख्य सरोकारवालालाई एक दिने अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ । अभिमुखिकरण कार्यक्रममा प्रस्तुत गर्ने विषयको ढाँचा अनुसूची - ६ मा दिइएकोछ ।
२५. थपघट र हेरफेर: यस कार्यविधिको कार्यान्वयनको क्रममा कुनै बाधा अवरोध र अस्पष्टता भएमा त्यस्तो बाधा अड्चन फुकाउने प्रयोजनका लागि गाउँ कार्यपालिकाले यस कार्यविधिमा आवश्यकता अनुरसार ब्याख्या, थपघट, संशोधन वा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।
२६. बचाउ: (१) साविकको स्थानीय निकाय सार्वजनिक परीक्षण कार्यविधि बमोजिम भए गरेका सम्पूर्ण काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेका मानिने छ । यस कार्यविधिमा भएका कुनै प्रावधानहरु प्रचलित ऐन, नियमसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म अमान्य हुनेछ ।

अनुसूची - १

(कार्यविधिको बुँदा (७), (१२) तथा बुँदा (८) को उपबुँदा (घ) सँग सम्बन्धित)
सार्वजनिक परीक्षण / सामुदायिक परीक्षणका उपभोक्ता समिति वा सामुदायिक संस्थाले तयार गर्ने
आयोजना सम्बन्धी विवरणको ढाँचा

१ आयोजनाको विवरण:

- नाम.....
- स्थान.....
- पहिलो किस्ता रकम.....प्राप्त मिति.....
- लागत रकम.....
- शुरु हुने वा भएको मिति.....
- सम्पन्न हुने वा भएको मिति.....

२ उपभोक्ता समिति/ गैसस / टोल विकास संस्था/ सामुदायिक संस्थाको

- नाम.....
- अध्यक्षको नाम.....
- सदस्य संख्या..... महिला संख्या.....पुरुष संख्या.....

३ आम्दानी खर्चको विवरण:

क) अम्दानीतर्फ

आम्दानीको स्रोत (कहाँबाट नगद वा जिन्सी प्राप्त भयो स्रोत खुलाउने)	रकम तथा परिमाण	कैफियत

ख) खर्चतर्फ

खर्चको विवरण	दर	परिमाण	जम्मा रकम
१.सामग्री (के-के सामग्री खरिद भए ?)			
२.ज्याला (के वापत कति ज्याला भुक्तानी भयो ?)			
३.श्रमदान (कति जनाले कुन काममा श्रमदान गरे ?) को विवरण			
४.व्यवस्थापन खर्च (ढुवानी तथा अन्य खर्च)			

ग) मौज्जात

कामको विवरण	रकम तथा परिमाण	कैफियत

घ) भुक्तानी दिन बाँकी

कामको विवरण	लक्ष्य	प्रगति	पुष्ट्याँइको आधार

५. योजनाले पुन्याएको लाभ तथा प्रत्यक्ष रुपमा लाभान्वित जनसंख्या (योजना सञ्चालन भएको स्थानका उपभोक्ताहरु):
६. आयोजना सञ्चालन गर्दा आयोजक संस्थामा कामको जिम्मेवारी बाँडफाँड (क-कसले के कस्तो कामको जिम्मेवारी लिएका थिए ?) खुलाउने:
७. आयोजना सञ्चालनको क्रममा सम्बन्धित निकायले गरेको अनुगमन पटक:
 - क) अनुगमन तथा सहजीकरण समितिले अनुगमन गरेको पटक:
 - ख) दिएको सुझावहरु:
 - ग) कार्यान्वयनमा भएका सुझावहरु:
८. कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा भोगेका समस्याहरु (बुँदागत रुपमा लेख्ने):
९. कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा भएको राम्रो सिकाइ (बुँदागत रुपमा लेख्ने):
१०. सम्पन्न योजनालाई दिगो रुपमा सञ्चालन गर्न भविष्यको योजना के छ ? (बुँदागत रुपमा लेख्ने):
११. समितिको सुझाव अन्य केही भए (बुँदागत रुपमा लेख्ने):)
१२. उपभोक्ता समिति/ सामुदायिक संस्थाका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको दस्तखत:

.....

नाम:

कोषाध्यक्ष

.....

नाम:

सचिव

.....

नाम:

अध्यक्ष

अनुगमन तथा सहजीकरण समितिका पदाधिकारी कम्तिमा ३ जनाको हस्ताक्षर:-

१३. विवरण तयार मिति:

अनुसूची-२
(कार्यविधिको बुँदा (५) सँग सम्बन्धित)
सार्वजनिक/सामुदायिक परीक्षण प्रतिवेदनको ढाँचा

रुकुम पूर्व जिल्ला भूमे गाउँपालिका वडा नं.

- १ योजनाको
 - क) नाम:
 - ख) स्थल:
 - ग) लागत अनुमान:
 - घ) योजना शुरु भएको मिति:
 - ङ) योजना सम्पन्न मिति:
 - च) योजनाको अवस्था: सम्पन्न अधुरो बिग्रीएको
- २ उपभोक्ता समिति र गैसस र सामुदायिक संस्थाको
 - क) नाम:
 - ख) अध्यक्षको नाम:
 - ग) सदस्य संख्या: महिला.....पुरुष.....
- ३ सार्वजनिक परीक्षण भएको
 - क) मिति:
 - ख) स्थान:
 - ग) समय:
- ४ उपस्थिति: (उपस्थितिको छायाँप्रति संलग्न गर्नु पर्ने)

नाम	ठेगाना	पद

- ५ योजनाको लक्ष्य तथा प्रगति विवरण

कामको विवरण	लक्ष्य	प्रगति

- ६ उपभोक्ता समिति/ गैसस/ सामुदायिक संस्थाले पेश गरेको आम्दानी खर्चको विवरण:

आम्दानी तर्फ	
विवरण	रकम रु.
सहयोगी संस्थाबाट निकास	
सामग्री	

जनसहभागिता	
श्रमदान	

खर्चको विवरण			
अनुदानतर्फ		श्रमदानतर्फ	
विवरण	रकम रु.	विवरण	रकम रु.
क. निर्माण सामग्री		क. निर्माण सामग्री	
ख. कामदार		ख. कामदार	
ग. ढुवानी		ग. ढुवानी	
घ. मेसिनरी औजार		घ. मेसिनरी औजार	
जम्मा		जम्मा	

७ उपभोक्ता समिति र सामुदायिक संस्थाले पेश गरेको विवरण माथि सार्वजनिक परीक्षणमा उपस्थित व्यक्तिहरुको प्रतिक्रिया तथा सुझाव:

क्र.सं	सुझावकर्ताको नाम थर	सुझावको क्षेत्र, प्रतिक्रिया तथा सुझावको सारसंक्षेप	कैफियत

उपर्युक्त खर्च विवरण उपभोक्ता समितिले पेश गरेको विवरण सँग मेल खान्छ वा खादैन मेल नखाने भएमा कैफियत जनाउने:

८ जानकारीका लागि सो विवरण सबै सरोकारवालाहरुलाई सूचित गर्न सार्वजनिक स्थलको सूचना पाटी टाँस भए/ नभएको

.....

नाम:

सहजकर्ता/ प्राविधिक

प्रतिवेदन बुझाएको मिति:

.....

नाम:

उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष

.....

नाम:

गाउँपालिकाको पदाधिकारी

अनुसूची - ३

(कार्यविधिको बुँदा (१३) उपबुँदा (छ) सँग सम्बन्धित)
सार्वजनिक परीक्षणको लागि ठेकेदारले तयार गर्ने विवरणको ढाँचा

१ योजनाको

क) नाम:

ख) स्थल:

ग) ठेक्का अङ्क:

घ) योजना शुरु भएको मिति:

ङ) योजना सम्पन्न मिति:

२ निर्माण व्यवसायीको:

क) फर्मको नाम:

ख) प्रोप्राइटरको नाम:

३ सम्पन्न योजनाको लक्ष तथा प्रगति विवरण:

कामको विवरण (मुख्य मुख्य कार्यहरु खुलाउने)	लागत अनुमान	यथार्थ

४ योजनाले पुर्याएको लाभ तथा प्रत्यक्ष रूपमा लाभान्वित जनसंख्या (योजना सञ्चालन भएका) स्थानका उपभोक्ताहरु:

५ योजना सञ्चालन को क्रममा सम्बन्धित निकायले गरेको अनुगमन पटक:

६ कार्यक्रम सञ्चालन को क्रममा भोगको समस्याहरु (बुँदागत रूपमा लेख्ने):

७ सम्पन्न योजनालाई दिगो रूपमा सञ्चालन गर्न के गर्न आवश्यक छ ? (बुँदागत रूपमा लेख्ने) :

.....

ठेकेदार वा प्रतिनिधिको दस्तखत:

नाम:

निर्माण व्यवसायको नाम:

विवरण पेश गरेको मिति:

अनुसूची - ४

(कार्यविधिको बुँदा (१५) उपबुँदा (छ) सँग सम्बन्धित)

ठेक्काबाट सम्पन्न आयोजनाको सार्वजनाको सार्वजनिक परीक्षण प्रतिवेदनको ढाँचा

क) योजनाको

अ) स्थल:

आ) ठेक्का अङ्क:

इ) योजना शुरु भएको मिति:

ई) योजना सम्पन्न मिति:

ख) निर्माण व्यवसायीको:

अ) फर्मको नाम:

आ) प्रोप्राइटरको नाम:

ग) सार्वजनिक परीक्षण भएको

अ) मिति:

आ) स्थान:

इ) समय:

घ) उपस्थिति:

नाम	ठेगाना	पद

ङ) योजनाको लक्ष तथा प्रगति विवरण:

कामको विवरण (मुख्य मुख्य कार्यहरू खुलाउने)	लागत अनुमान अनुसार	यथार्थ

च) ठेकेदारले पेश गरेको विवरण माथि सार्वजनिक परीक्षणमा उपस्थित ब्यक्तिहरूको प्रतिक्रिया तथा सुझाव:

क्र.सं	सुझावकर्ताको नाम, थर	सुझावको क्षेत्र	प्रतिक्रिया तथा सुझावको सारसंक्षेप	कैफियत

छ) सहभागीबाट आएका विचार तथा अवलोकनबाट देखिएका तथ्यहरू विश्लेषण गरी तयार गर्ने:

.....

नाम:

सहजकर्ता/ प्राविधिक

प्रतिवेदन बुझाएको मिति:

.....

नाम:

ठेकेदार

.....

नाम:

निर्वाचित पदाधिकारी/प्रतिनिधि

अनुसूची - ५
(कार्यविधिको बुँदा (२१) सँग सम्बन्धित)
योजनाको सूचनापाटीको ढाँचा

भूमे गाउँपालिका	
१. आयोजनाको नाम:	४. योजनाको कुल लागत रकम रु:
२. आयोजना संचालन गर्ने कार्यालय/कार्यक्रमको नाम: भूमे गाउँपालिका	४.१. भूमे गाउँपालिकाबाट रु:
३. उपभोक्ता समितिको नाम:	४.२. जनसहभागिताबाट रु:
४. उपभोक्ता समितिको अध्यक्षको नाम र सम्पर्क नं.:	४.३. अन्यबाट रु:
४.१ जम्मा सदस्य संख्या:	४.४. आयोजनामा लगानी गर्ने अन्य निकायको नाम र व्यहोर्ने लागत रकम रु:
४.२ महिला सदस्य संख्या:	४.५. प्राविधिक सहयोग: भूमे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, रुकुम (पूर्व)
४.३ आयोजनाबाट लाभान्वित जनसंख्या:	४.६ जिन्सी सहयोग:
५. आयोजना सम्झौता मिति:	६. आयोजना सम्पन्न गर्ने मिति:
उपर्युक्त नमूना अनुसारको सूचना पाटी आयोजना स्थलमा सबैले स्पष्ट देखे गरी राख्नुपर्नेछ ।	

अनुसूची - ६
(कार्यविधिको बुँदा (२६) सँग सम्बन्धित)

सार्वजनिक परीक्षण अभिमुखिकरण कार्यक्रममा प्रस्तुत गर्ने विषयवस्तु:

१ परिभाषा:

क) वित्तीय लेखापरीक्षण : यसले संस्थाको वित्तीय कारोबारको लेखाजोखा तथा पुष्टि गर्दछ। जसमा स्वीकृति प्राप्त स्वतन्त्र लेखापरीक्षकहरूबाट वित्तीय कारोबारको लेखा र त्यसको जाँच गरी वित्तीय कारोबारको अन्तिम प्रतिवेदन दिने कार्य हुन्छ । यसभित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण र अन्तिम लेखापरीक्षण समावेश हुन्छन् ।

ख) सार्वजनिक परीक्षण : सर्वजनिक निकायहरूले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमहरूको कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन सुनिश्चित गरी सम्पादन हुने वा सम्पादित कामको परिमाण, लागत, गुणस्तर समेतको लेखाजोखा गर्न स्थानीय उपभोक्ता तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा सार्वजनिक परीक्षण गर्दछ । सार्वजनिक परीक्षणको प्रक्रियाले सञ्चालित योजनाको उद्देश्य प्राप्तमा मात्र सहयोग पुर्याउने नभई योजनाका सकारात्मक र सुधार गर्नुपर्ने पक्षका प्राप्त अनुभव र दृष्टान्तहरूलाई विश्लेषण गरी निर्णय प्रक्रियाका तहमा पृष्ठपोषण गर्दछ । सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमहरू

निर्धारित समय र कार्यतालिका अनुरूप कार्यान्वयन भए, भएन ? त्यसमा के कति र कसबाट लगानी भएको छ ? के मा कति खर्च भयो ? कामको गुणस्तर कस्तो छ ? खर्च प्रक्रिया तथा विवरण ठीक छन् वा छैनन् ? के कस्ता सुधार कार्य उपयोगी हुन्छ, आदि पक्षबारे सरोकारवालासँग गरिने छलफल, अन्तरक्रिया, विश्लेषण र सूचनाको आदानप्रदानले स्थानीय स्तरमा गरिने विकासका कार्यक्रमहरूलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जनमुखी तुल्याउने मात्र होइन स्थानीय उपभोक्ताहरूलाई आफ्ना भावना व्यक्त गर्न सक्षम बनाउँदछ । सार्वजनिक परीक्षण सामाजिक सशक्तिकरण, सामुदायिक सहभागिता तथा नागरिक निगरानीको निम्ति आवश्यक व्यवस्थापकीय औजार पनि हो । सार्वजनिक परीक्षण, योजना सञ्चालन मा जनसहभागिता वृद्धि गर्न तथा जनताहरूबाट सुझाव तथा प्रतिक्रिया लिने उद्देश्यले सञ्चालन हुन्छ, त्यसैले सार्वजनिक परीक्षणमा सहभागीहरूबाट व्यक्त भएका विचारहरू भविष्यको नीति निर्माणको लागि आधार हुन सक्दछ । योजना फरफारक गर्ने काम स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन र नियमावलीमा व्यवस्था भएका आधारहरू तथा पेश भएका प्रमाणको आधारमा गर्नु पर्नेछ । योजना फरफारकको क्रममा सार्वजनिक परीक्षणका बखत व्यक्त विचारलाई आधार लिई फरफारक गर्ने नगर्ने भन्ने निर्णय गर्नु हुँदैन ।

२ सार्वजनिक परीक्षणको क्षेत्र

क) आन्तरिक रूपमा सञ्चालन हुने : सर्वजनिक परीक्षण कार्य गाउँपालिकाले आन्तरिक रूपमा सम्पादन गर्दछ । यसले सञ्चालित योजनाको गुणस्तरमा सुधार ल्याउँछ तथा कार्यान्वयन गर्ने निकायको आन्तरिक व्यवस्थापनतर्फ सुधारका लागि सुझाव लिन तथा प्राप्त सुझावलाई कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले सञ्चालन गरिन्छ । यो आम उपभोक्ताहरूबाट सञ्चालित योजनाको प्रारम्भिक जाँचपास पनि हो ।

ख) उद्देश्य अनुरूप लगानी भए नभएको जाँच तथा सुधार : सार्वजनिक परीक्षण कार्यमा उपभोक्ता वर्गलाई स्वयम् संलग्न गराई सहभागितामूलक र पारदर्शी ढंगले भए गरेका कार्यहरूको विवेचना गर्ने, लेखाजोखा गर्ने, सबल र दुर्बल पक्षहरूको विश्लेषण गरी आगामी दिनहरूमा गर्नुपर्ने सुधारात्मक कार्यको पहिचान गरिन्छ । यसबाट संलग्न सरोकारवालाहरूले सम्पन्न भैसकेका कार्यक्रमबाट सिकेका नयाँ सिकाइ/ पाठ आदान प्रदान गरी थप सुधारात्मक उपायहरूको पहिचान गरिन्छ ।

ग) सरोकारवाला पक्षहरूको सहभागिता र खुल्ला छलफल : सार्वजनिक परीक्षण कार्य मुख्यतः उपभोक्ताहरूको चाहना तथा प्रतिक्रिया बुझ्न सञ्चालन गरिन्छ । सार्वजनिक परीक्षणमा सबै उपभोक्ता तथा योजनाका सरोकारवाला पक्षहरूको प्रतिनिधित्व गराई उपभोक्तालाई लागेका कुराहरू बोल्न स्वतन्त्रता दिइन्छ ।

३ सार्वजनिक परीक्षणको उद्देश्य:

- क) योजनाको आम्दानी खर्च तथा अन्य विवरणहरू आम उपभोक्ताहरू समक्ष राखी उपभोक्ताहरूको प्रतिक्रिया लिने ।
- ख) कार्यक्रमप्रति जनचासो वृद्धि गरी सम्बन्धित सरोकारवालहरूको सहभागिता वृद्धि गर्ने ।
- ग) निर्णय प्रक्रियामा प्रजातान्त्रिक प्रक्रिया र पारदर्शी व्यवहार अवलम्बन गर्न गराउन सजग गराउने ।
- घ) कार्यक्रममा हुन सक्ने अनियमितता नियन्त्रण गर्ने र कुनै अनियमितता भएको पाइएमा नियन्त्रण गर्न उपभोक्ताहरूलाई जिम्मेवार बनाउने ।
- ङ) योजनामा आम उपभोक्ताहरूको स्वामित्व भाव स्थापित गर्ने ।

४ सार्वजनिक परीक्षण पद्धति: (कार्यविधिमा व्यवस्था भएका विधिको ब्याख्या गर्न)

५ सार्वजनिक परीक्षणमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू:

- क) आम उपभोक्ता भेला भए, नभएको
- ख) महिला, दलित र पिछडिएको वर्गको उचित प्रतिनिधित्व भए, नभएको
- ग) कार्यक्रमले समेट्ने क्षेत्रको समानुपातिक प्रतिनिधित्व भए, नभएको
- घ) कार्यलय/ आयोजना/ कार्यक्रमको हालसम्मको कार्यान्वयन स्थिति जानकारी गराइएको, नगराइएको
- ङ) कार्यलय/ आयोजना/ कार्यक्रमको भौतिक र वित्तीय प्रगति जानकारी गराइएको, नगराइएको
- च) विगतका परीक्षणबाट औल्याइएका सुझावहरूको कार्यान्वयन भए, नभएको
- छ) अनुगमन सूचकहरू तयार गरिएको, नगरिएको
- ज) अनुगमनबाट देखिएका कमजोरीहरूको सुधार गरिएको, नगरिएको
- झ) सहभागीहरूलाई लागेका कुराहरू बोल्न दिइएको, नदिइएको
- ञ) सहभागीहरूका विचारलाई जस्ताको तस्तै प्रतिवेदनमा प्रस्तुत गरिए, नगरिएको

९ फारामहरूको प्रयोग: (अनुसूचीमा व्यवस्था भएका फारामहरूको ब्याख्या गर्ने)

१० गाउँपालिकाले सार्वजनिक परीक्षण अभिमुखिकरण कार्यक्रममा संलग्न गराउनुपर्ने

सहभागीहरू (अधिकतम ५० जना) :

- क) गाउँपालिकाका वर्तमान पदाधिकारीहरू
- ख) भूतपूर्व अध्यक्ष तथा उपाध्यक्ष, पदाधिकारीहरू
- ग) गाउँपालिकाको संस्थागत संरचना र शाखा प्रमुखहरू
- घ) विकास योजनाको कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित कर्मचारीहरू
- ङ) विषयगत कार्यालयका प्रमुखहरू, गाउँपालिका/वडा स्तरीय अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिका पदाधिकारीहरू
- च) उद्योग वाणिज्य संघ, गैसस महासंघ, जस्ता पेशागत सघ संस्थाका प्रतिनिधिहरू
- छ) राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरू
- ज) वडा नागरिक मञ्चका प्रतिनिधिहरू, नसकेका प्रतिनिधिहरू (भएमा)
- झ) महिला, लैङ्गिक समता, दलित, जनजाति, पिछडिएका वर्ग आदिको उत्थानमा कार्यरत संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरू
- ञ) कार्यरत प्रमुख गैससका प्रतिनिधिहरू
- ट) प्रमुख करदाताहरू
- ठ) कार्यरत सामुदायिक संस्थाका प्रतिनिधिहरू
- ड) नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरू
- ढ) स्थानीय सेवा प्रदायक संस्थाका प्रतिनिधिहरू

अनुसूची - ७

(कार्यविधिको बुँदा (८) उपबुँदा (क), (ड), तथा बुँदा (१३) उपबुँदा (ड), सँग सम्बन्धित)

सहजकर्ताले सार्वजनिक परीक्षण गर्न प्रयोग गर्नुपर्ने कार्यक्रमको नमूना

कार्यक्रम	जिम्मेवारी	समयावधि
कार्यक्रम औपचारिक वा अनौपचारिक कसरी गर्ने (तय गर्ने)		
भेलाको उद्देश्य बारे जानकारी गराउने		
योजनाको स्थिति वा प्रगति बारे प्रस्तुतिकरण		
योजनाको स्थिति बारे सहभागीको टिप्पणी		
योजनाको आम्दानी खर्च विवरण प्रस्तुत गर्ने		
आम्दानी खर्च उपर सहभागीको टिप्पणी लिने		
भेलाको सुझाव लिपिवद्ध गर्ने		
रेकर्ड गरिएको सुझाव तथा सहीछाप		

अनुसूची - ८

(कार्यविधिको बुँदा (१५) उप बुँदा (ड) सँग सम्बन्धित)

सार्वजनिक परीक्षणका लागि सहजकर्ताले प्रयोग गर्नुपर्ने चेकलिष्ट

१ कार्यक्रमको स्वामित्व:

- क) योजना समुदायले वस्तीस्तर तथा वडा समितिमा फर्त् माग गरे अनुसार छ छैन
- ख) लाभान्वित घरधुरी संख्या
- ग) लक्षित वर्ग समावेशी (दलित, जनजाति, महिला, गरीब, पिछडिएको वर्ग) को संख्या
- घ) योजनाबाट हुने उपलब्धिका सूचकहरू प्रष्ट छन् छैनन्
- ड) लक्ष र उपलब्धि बीचको फरक
- च) योजनाको दिगोपनमा लागि समुदायको सहभागिता तथा योगदान
- छ) योजना समयमा सम्पन्न भयो वा भएन भएन भने कारणहरू
- ज) योजना सञ्चालन गर्न गठित उपभोक्ता समितिको गठन प्रक्रिया उपयुक्त भए नभएको ।
- झ) उपभोक्ता समितिमा वास्तविक उपभोक्ताको प्रतिनिधित्व भए नभएको

२ योजनाको व्यवस्थापन तथा लेखा प्रणाली

- क) जिम्मेवारी तालिका प्रष्ट रूपमा छ छैन तथा योजना सञ्चालन गर्ने निकायले प्रस्तुत गरे अनुसारको योजना सम्पन्न भए नभएको
- ख) खरिद प्रक्रिया ऐन, नियम तथा निर्देशिका बमोजिम भयो भएन । प्रतिस्पर्धात्मक कोटेशन अनुसार नभएको भए कारण खुलाउने
- ग) रु २००० भन्दा माथिको खरिदमा मूल्य अभिवृद्धिकरको बिल समावेश भए नभएको । विलहरूमा त्रुटिहरू भए नभएको
- घ) स्टोर व्यवस्थापनमा त्रुटि रहे नरहेको
- ड) अग्रिम भुक्तानी रकम योजनाको उपभोक्ता समिति वा सञ्चालक समितिले गरेको निर्णय भन्दा फरक छ छैन
- च) काटिएको चेक, बैंकको विवरणसँग reconcile (भिडाएर रुजु) गरियो गरिएन ।
- छ) खर्च विवरणमा अल्लिखित अनुसारका मानिसले काम गरेको हो, होइन ?
- ज) काम गर्ने मानिसले पूरै ज्याला पाएका छन्, छैनन् ?
- झ) गाउँपालिकाबाट समय समयमा निरीक्षण भएको छ, छैन ? निरीक्षण पश्चात् प्राप्त सुझावहरू कार्यान्वयन भए, भएनन् ?

३. पारदर्शिता

- क) योजना स्थलमा योजनाको लागानी बारे प्रष्ट हुने गरी सूचना बोर्ड राखियो राखिएन ।

- ख) योजनाको सञ्चालन खर्चको विवरण प्रष्ट छ छैन ।
- ग) मिजरमेन्ट बुक (नापी किताब) प्रष्ट सित राखिएको छ छैन ।
- घ) योजना कार्यान्वयन हुनु अघि पर्याप्त जानकारी गराउने काम भए नभएको ।

४. अन्य

- क) सहभागीमध्ये कसैले उपभोक्ता समितिको कुनै सदस्यको विशेष प्रशंसा मात्र गरेको वा विरोध गरेको अवस्थामा कारण पत्ता लगाउने ।
- ख) सूचना प्रवाहमा दलित, महिला, बालबालिका र पिछडिएका वर्गको सहभागिता सह्यो रहेन । कतैबाट अवरोध छ छैन पत्ता लगाउने ।
- ग) प्राविधिकहरुबाट समयमै सुझाव र सल्लाह प्राप्त भयो, भएन ? दिइएका सल्लाह र सुझावहरु उपयुक्त थिए, थिएनन् ?
- घ) योजनालाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न भविष्यको योजना के छ ?
- ङ) योजना सञ्चालन को क्रममा माहत्वपूर्ण सिकाइ के रह्यो ?